

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL MEDŽIOKLĖS TROFĖJŲ APŽIŪROS TVARKOS APRAŠO IR ELNINIŲ ŽVĖRIŲ
ATRANKINĖS MEDŽIOKLĖS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

2021 m. kovo 5 d. Nr. D1-138
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 3 punktu,
t v i r t i n u pridedamus:

1. Medžioklės trofėjų apžiūros tvarkos aprašą.
2. Elninių žvėrių atrankinės medžioklės nuostatus.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2021 m. kovo 5 d.
įsakymu Nr. D1-138

MEDŽIOKLĖS TROFĖJŲ APŽIŪROS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Medžioklės trofėjų apžiūros tvarkos aprašas reglamentuoja medžioklės trofėjų apžiūros (toliau – apžiūra) organizavimą ir vykdymą. Apžiūros tikslas – pagal pateiktus teisėtai sumedžiotų (toliau – įgytų) elninių žvėrių trofėjus nustatyti, ar medžiojant šiuos žvėris laikomasi jų atrankos reikalavimų, nustatytų Elninių žvėrių atrankinės medžioklės nuostatais, kuriuos tvirtina aplinkos ministro (toliau – Elninių žvėrių atrankinės medžioklės nuostatai).

2. Apžiūra organizuojama ištisus metus pagal medžiotojų asociacijų, vienijančių medžiotojų klubus ir būrelius (toliau – asociacija), nustatytą grafiką. Medžioklės trofėjus gali būti įvertintas ir apžiūros grafike nenumatytu laiku, jeigu Lietuvoje įgytą medžioklės trofėjų planuojama išvežti į užsienį ir medžioklės trofėjų apžiūros komisijos (toliau – komisija) gavo prašymą raštu įvertinti medžioklės trofėjų.

3. Apžiūrą atlieka komisijos, kurių darbą organizuoja asociacijos. Komisija sudaroma savivaldybėje (arba keliose savivaldybėse), kurios teritorijoje asociacija vykdo veiklą. Komisiją sudaro, komisijos pirmininką ir sekretorių, kuris nėra komisijos narys, skiria asociacijų valdymo organai. Į komisiją, kurią turi sudaryti ne mažiau kaip trys nariai, įtraukiami medžioklės trofėjų ekspertai. Į komisijos sudėtį gali būti įtraukiami ir kiti asmenys. Komisija sudaroma taip, kad ne mažiau kaip du trečdaliai jos narių būtų medžioklės trofėjų ekspertai. Komisijos darbas yra teisėtas, jei komisijos darbe dalyvauja ne mažiau kaip trys komisijos nariai, kurie yra medžioklės trofėjų ekspertai. Įvertinus medžioklės trofėjus, surašomas medžioklės trofėjų apžiūros protokolas (1 priedas).

4. Per medžioklės sezoną įgyti medžioklės trofėjai pristatomi į apžiūros grafike nurodytas vietas pagal savivaldybes, kuriose šie trofėjai įgyti, arba į kitą asociacijos nurodytą vietą. Apžiūrai pristatomi per praėjusį medžioklės sezoną sumedžiotų elninių žvėrių ragai ir vilkų kaukolės. Apžiūrai gali būti pristatomi ir kiti medžioklės trofėjai, kuriuos pateikti neprivaloma (šernų iltys, lapių, mangutų ir barsukų kaukolės), kad juos galima būtų siūlyti įvertinti medžioklės trofėjų parodoje pagal tarptautines medžioklės trofėjų vertinimo formules.

5. Medžioklės plotų naudotojas sudaro ir asociacijai pateikia Sumedžiotų elninių žvėrių trofėjų sąrašus (2 priedas) įrašydamas ir į užsienį išgabentus medžioklės trofėjus.

II SKYRIUS

MEDŽIOKLĖS TROFĖJŲ PARUOŠIMO IR ATRANKOS VERTINIMAS

6. Apžiūrai pateiktų medžioklės trofėjų paruošimas vertinamas taip:

6.1. gerai paruoštas – elninių žvėrių ragai su visa kaukole (išskyrus briedžio) arba visa vilko kaukolė – nuo kaukolės nuvalyti minkštieji audiniai, kaulai nubalinti, pridedamas apatinis žandikaulis (Sumedžiotų elninių žvėrių trofėjų sąrašo atitinkamoje skiltyje rašoma raidė „G“);

6.2. patenkinamai paruoštas – elninių žvėrių ragai su kaukole (išskyrus briedžio) arba visa vilko kaukolė – ant kaukolės likę minkštųjų audinių, kaulai pajuodę, apipeliję, apatinis žandikaulis yra, bet paruoštas netinkamai – negalima įžiūrėti dento, arba kai ragų, kurių paruošimas atitinka įvertinimą „gerai paruošti“, bet nėra apatinio žandikaulio (Sumedžiotų elninių žvėrių trofėjų sąrašo atitinkamoje skiltyje rašoma raidė „P“);

6.3. blogai paruoštas – elninių žvėrių ragai su kaukole (išskyrus briedžio) ar visa vilko kaukolė – kaukolė su audinių ar kailio likučiais arba kaukolės kaulai dėl netinkamo apdirbimo sulaužyti, sukapoti ar supjaustyti, t. y. ragai ar vilko kaukolė kaip medžioklės trofėjus sugadinti, kai tauriųjų elnių, danielių, stirnių ragai paruošti ne su visa viršutine kaukolės dalimi (Sumedžiotų elninių žvėrių trofėjų sąrašo atitinkamoje skiltyje žymima „B“). Blogai paruoštais taip pat laikomi ragai, kurių paruošimas atitinka įvertinimą „gerai paruošti“ ir „patenkinamai paruošti“, bet apatinis žandikaulis yra kito žvėries (Sumedžiotų elninių žvėrių trofėjų sąrašo atitinkamoje skiltyje rašomos raidės „SŽ“);

7. Apžiūrėdama pateiktus elninių žvėrių trofėjus, komisija nustato sumedžiotą žvėries amžių ir, vadovaudamasi Elninių žvėrių atrankinės medžioklės nuostatais, žvėries atrankos grupę, t. y. įvertina, ar žvėris sumedžiotas vadovaujantis elninių žvėrių atrankos reikalavimais. Kiekvieno medžioklės trofėjaus apžiūros rezultatai pažymimi atitinkamoje Sumedžiotų elninių žvėrių trofėjų sąrašo (2 priedas) skiltyje.

8. Komisija informuoja medžioklės trofėjų savininkus apie galimybę pristatyti trofėjus į medžioklės trofėjų parodą. Jei nustatoma, kad medžioklės trofėjus gali būti įvertintas medžioklės trofėjų parodos medaliu, vertinant jį pagal tarptautines medžioklės trofėjų vertinimo formules, komisija tai pažymi Sumedžiotų elninių žvėrių trofėjų sąrašo atitinkamoje skiltyje įrašydama santrumpą „SP“.

9. Norint užtikrinti, kad apžiūrėti medžioklės trofėjai nebūtų pakartotinai teikiami kitoms apžiūroms, elninių žvėrių ragai pažymimi ragų dešiniojo kelmelio užpakalinėje pusėje arba vilko kaukolės viršutiniame žandikaulyje įpjauant gerai pastebimą įpjovą arba išgręžiant gerai matomą skylutę.

10. Jeigu medžiotojas medžioklės trofėjų į apžiūrą pristato ne pagal savivaldybę, kurioje trofėjus įgytas, komisija, apžiūrėjusi trofėjų, išduoda jį įgijusiam medžiotojui nustatytos formos pažymą apie trofėjaus apžiūrą (3 priedas), ir per 14 dienų pateikia savivaldybės, kurioje šie trofėjai įgyti, apžiūros komisijai trofėjų apžiūros protokolą (1 priedas).

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

11. Apžiūrėjusi pateiktus medžioklės trofėjus, komisija užpildo Sumedžiotų elninių žvėrių trofėjų sąrašą (2 priedas), Medžioklės trofėjų apžiūros protokolą (1 priedas) ir ne vėliau kaip per 1 mėnesį po apžiūros jų kopijas pateikia Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos patikrinti, ar visi medžiotojai, sumedžioję elninių žvėrių patinus ar vilkus, jų trofėjus pateikė į apžiūrą, asociacijai ir medžioklės plotų naudotojui, kurio medžioklės platuose įgyti trofėjai.

Mokslo ir mokymo institucijoms paprašius, Asociacijos minėtų dokumentų kopijas pateikia jų paprašiusioms institucijoms, jei šiuose dokumentuose esanti informacija reikalinga mokslo ir mokymo darbams.

12. Asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas). Asmenys, kurie tvarko asmens duomenis, privalo saugoti asmens duomenų paslaptį, jeigu šie asmens duomenys neskirti skelbti viešai. Asmens duomenys naudojami identifikuojant medžioklės trofėjų įgijusį asmenį.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2021 m. kovo 5 d.
įsakymu Nr. D1-138

ELNINIŲ ŽVĖRIŲ ATRANKINĖS MEDŽIOKLĖS NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Elninių žvėrių atrankinės medžioklės nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja laisvėje gyvenančių elninių žvėrių (briedžių, tauriųjų elnių, danielių, stirnų) patinų (toliau – elninių žvėrių) atrankinį medžiojimą, kurio tikslas – gerinti ir išlaikyti šių žvėrių bandos kokybę.

2. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

2.1. **atrankiniai elninių žvėrys** – elninių žvėrys, nepasiekę trofėjinės brandos, tačiau pagal vizualiai matomus kūno išsivystymo morfologinius požymius atsilikę nuo tai amžiaus klasei būdingų individų, turintys silpnai išsivysčiusius ragus. Prie šios grupės taip pat priskiriami ligoti ar traumuoti žvėrys;

2.2. **brandūs elninių žvėrys** – trofėjinės brandos amžių pasiekę elninių žvėrys;

2.3. **elitiniai brandūs elninių žvėrys** – brandūs elninių žvėrys, kurių ragų masė yra ne mažesnė kaip: briedžių – 6 kg, tauriųjų elnių – 7 kg, danielių – 2,5 kg, stirnų – 300 g (Marijampolės apskrityje stirnų – 320 g);

2.4. **elninių žvėrių amžiaus klasė** – elninių žvėrių klasifikacinė grupė, prie kurios priskiriami individai yra pasiekę tokį vystymosi periodą, kai jų kūno ir atskirų jo dalių vystymasis ir fiziologiniai procesai kinta nedaug;

2.5. **elninių žvėrių atrankinė medžioklė** – elninių žvėrių medžioklė pagal eiliškumą, kuri nustato šių medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudotojai siekdami užtikrinti, kad, nesant natūralios atrankos ar jai susilpnėjus, būtų tinkamai atrenkami ir laiku sumedžiojami silpni bandos individai, o jauni ir vidutinio amžiaus gerai besivystantys žvėrys – saugomi;

2.6. **elninių žvėrių atrankos grupė** – sąlyginė grupė, prie kurios elninių žvėrys priskiriami pagal morfologinių požymių panašumą, sveikatos būklę ir ragų išsivystymą;

2.7. **elninių žvėrių tikslinis amžius** – rekomenduojamas elninių žvėrių amžius, kurį turi pasiekti perspektyvūs elninių žvėrys, kad sumedžioto žvėries ragai atitiktų trofėjaus vertinimo kriterijus, nustatytus Medžioklės trofėjų apžiūros tvarkos apraše, tvirtinamame aplinkos ministro (toliau – Medžioklės trofėjų apžiūros tvarkos aprašas). Šis amžius nustatomas atsižvelgiant į vidutinį amžių, kai tos rūšies elninių žvėrių ragai pagal trofėjaus vertinimo kriterijus vertinami geriausiai;

2.8. **elninių žvėrių trofėjinės brandos amžius** – elninių žvėrių amžius, kai jie turi ragus, vertinamus Medžioklės trofėjų apžiūros tvarkos apraše nustatyta tvarka. Šis amžius baigiasi sulaukus tikslinio amžiaus;

2.9. **labai perspektyvūs elninių žvėrys** – elninių žvėrys, viršijantys perspektyvių elninių žvėrių vidutinius savo amžiaus klasės požymius;

2.10. **medžiotini elninių žvėrys** – elninių žvėrys, kurie dėl jų reikšmės populiacijai (ligoti, traumuoti, pagal kūno išsivystymo morfologinius požymius atsilikę nuo tai elninių žvėrių amžiaus klasei būdingų individų, turintys silpnai išsivysčiusius, nenormalius ragus, pasiekę elninių žvėrių trofėjinės brandos amžių arba nusenę) turi būti arba gali būti sumedžioti;

2.11. **nenormalūs ragai** – ragai, kurių forma skiriasi nuo būdingos rūšiai žvėrių ragų formos: peruko ar sraigto formos, daugiakamieniai ragai bei ragai, kurių šakų skaičius ant atskirų ragų skiriasi daugiau nei nurodyta Nuostatų 3 priede;

2.12. **perspektyvūs elninių žvėrys** – elninių žvėrys, nepasiekę trofėjinės brandos amžiaus, bet pasiekę savo amžiaus klasei būdingus kūno išsivystymo morfologinius požymius, turintys vidutinius ar stambesnius už vidutinius populiacijoje ragus, išskyrus žvėris, priskirtus prie labai perspektyvių grupės;

2.13. **rago šaka** – atsišakojusi rago dalis (įskaitant ir rago kamieno viršūnę), kurios ilgis tauriųjų elnių, danielių ir briedžių – didesnis kaip 2 cm, stirnių – 1 cm. Rago dalis laikoma atsišakojusia, jeigu jos ilgis yra didesnis už jos pagrindo plotį;

2.14. **ragų masė** – ragų su kaukole be apatinio žandikaulio masė, atmetus viršutinio žandikaulio masę (turi būti ne mažesnė kaip: stirnių – 90 g, tauriųjų elnių – 700 g, danielių – 250 g, briedžių – 1000 g);

3. Išskiriamos šios žvėrių atrankos grupės:

3.1. labai perspektyvūs;

3.2. perspektyvūs;

3.3. medžiotini žvėrys, kurie skirstomi į:

3.3.1. atrankinius;

3.3.2. brandžius;

3.3.3. elitinius brandžius.

4. Vyresnių kaip vienerių metų žvėrių patinų amžiaus klasė nustatoma atsižvelgus į tai, kelintus ragus jie yra išauginę (1 priedas).

5. Žvėrių tikslinis amžius, atsižvelgiant į vidutinį amžių, kurio sulaukę tos rūšies žvėrių patinai turi geriausius trofėjus (pagal išaugintus ragus), nustatyti Nuostatų 2 priede.

6. Žvėrių patinai pagal ragų šakų skaičių skirstomi pagal Nuostatų 3 priede nurodytus požymius.

II SKYRIUS ELNINIŲ ŽVĖRIŲ ATRANKA

7. Elninių žvėrių atrankos tikslas – atrinkti pagal šių Nuostatų reikalavimus atrankiniams priskirtinus žvėris ir išsaugoti perspektyvius žvėris. Atsižvelgiant į tai, rekomenduojama nemedžioti labai perspektyvių ir perspektyvių žvėrių, o medžiotini žvėrys atrenkami, laikantis 8 punkte nustatytos tvarkos.

8. Intensyviausią elninių žvėrių atranką rekomenduojama vykdyti metinių ir jaunų žvėrių (I ir II amžiaus klasės) tarpe, kai atrankos požymiai, pateikti šių Nuostatų III skyriuje, yra ryškiausi, siekiant, kad metiniai ir jauni atrankiniai elninių žvėrys, neatitinkantys nurodytų požymių, nesulauktų lytinės brandos (rujojimo) amžiaus, o kitų amžiaus klasių atrankiniai elninių žvėrys einamuoju medžioklės sezonu būtų sumedžioti iki prasidedant rujai. Pagal elninių žvėrių reikšmę populiacijai rekomenduojamas toks jų sumedžiojimo eiliškumas ir laikotarpis, atsižvelgiant į rują:

8.1. atrankiniai – sumedžiotini prieš rują;

8.2. brandūs – sumedžiotini pasibaigus rujai;

8.3. elitiniai brandūs, pasiekę tikslinį amžių, – sumedžiotini pasibaigus rujai.

8.4. kiti – sumedžiotini bet kuriuo leidžiamu šios rūšies gyvūno medžiojimo terminu;

III SKYRIUS ELNINIŲ ŽVĖRIŲ PRISKYRIMAS ATRANKOS GRUPĖMS

9. Akivaizdžiai ligoti (pasišiaušusiu, neblizgančiu kailiu, laiku neišsišėrę), sužeisti ar traumuoti (ypač su galūnių ar galvos traumomis), su bet koku ragų kelmelių pažeidimu, nenormaliais ragais elninių žvėrys skiriami prie atrankinių, nepaisant jų amžiaus ir kitų rūšiai nustatytų atrankos požymių.

10. Nesunkiai (išskyrus 9 punkte nurodytas traumas) traumuoti (kai trauma netrukdo judėti) elninių žvėrys, taip pat elninių žvėrys su nenormaliais ragais, išsivysčiusiais dėl augančių ragų (pantų) pažeidimo ar ragų nušalimo, taip pat su mechaniškai nulaužtu rago kamieniu ar rago šaka, negali būti skiriami prie atrankinių.

11. Atrankiniais briedžiais laikomi:

11.1. ligoti (ligos požymiai matomi išorėje);

11.2. traumuoti, sulysę (matyti išoriškai – pvz., įkritę šonai, atsikišęs nugarkaulis);

11.3. nuplikusiu kailiu;

11.4. silpnai fiziškai besivystantys;

11.5. besielgiantys netipiškai, pvz., agresyvūs ne rujos metu;

11.6. pažeistais ragų kelmeliais, nenormaliais ragais;

11.7. turintys ragus, atitinkančius Nuostatų 4 priedo skiltyje „Atrankiniai“ nurodytus požymius.

12. Atrankiniais tauriaisiais elniais laikomi:

12.1. ligoti (kai ligos požymiai matomi išorėje);

12.2. traumuoti, sulysę (matyti išoriškai – pvz., įkritę šonai, atsikišęs nugarkaulis);

12.3. silpnai fiziškai besivystantys;

12.4. pažeistais ragų kelmeliais, nenormaliais ragais;

12.5. besielgiantys netipiškai, pvz., agresyvūs ne rujos metu;

12.6. turintys ragus, atitinkančius Nuostatų 5 priedo skiltyje „Atrankiniai“ nurodytus požymius.

13. Atrankiniais danieliais laikomi:

13.1. ligoti (kai ligos požymiai matomi išorėje);

13.2. traumuoti, sulysę (matyti išoriškai – pvz., įkritę šonai, atsikišęs nugarkaulis);

13.3. silpnai fiziškai besivystantys;

13.4. pažeistais ragų kelmeliais;

13.5. beragiai ir su vienu ragu;

13.6. nenormaliais ir labai asimetriškais ragais;

13.7. turintys ragus, atitinkančius Nuostatų 6 priedo skiltyje „Atrankiniai“ nurodytus požymius.

14. Atrankiniais stirniniais laikomi:

14.1. ligoti (kai ligos požymiai matomi išoriškai);

14.2. traumuoti, sulysę (matyti išoriškai – pvz., įkritę šonai, atsikišęs nugarkaulis);

14.3. silpnai fiziškai besivystantys;

14.4. neišsišėrę po birželio 1 d.

14.5. pažeistais ragų kelmeliais, nenormaliais ir po birželio 1 d. nenuvalytais ragais;

14.6. turintys ragus, atitinkančius Nuostatų 7 priedo skiltyje „Atrankiniai“ pateiktus požymius, Marijampolės apskrityje – turintys ragus, atitinkančius Nuostatų 8 priedo skiltyje „Atrankiniai“ pateiktus požymius.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

15. Perspektyvūs elninių žvėrys gali būti atrenkami medžioti norint sureguliuoti elninių žvėrių lyčių santykį, bandos amžiaus struktūrą, populiacijos kokybę ir kai dėl didelio jų tankio daroma žala žemės ūkio pasėliams ar miškui.

16. Siekiant nustatyti, ar elninių žvėrys medžiojami laikantis Nuostatuose nustatytų reikalavimų, per medžioklės sezoną teisėtai sumedžiotų elninių žvėrių trofėjai, vadovaujantis Medžioklės trofėjų apžiūros tvarkos aprašu, turi būti pateikiami medžioklės trofėjų apžiūrai.